

Doba veštačke inteligencije i naša ljudska budućnost

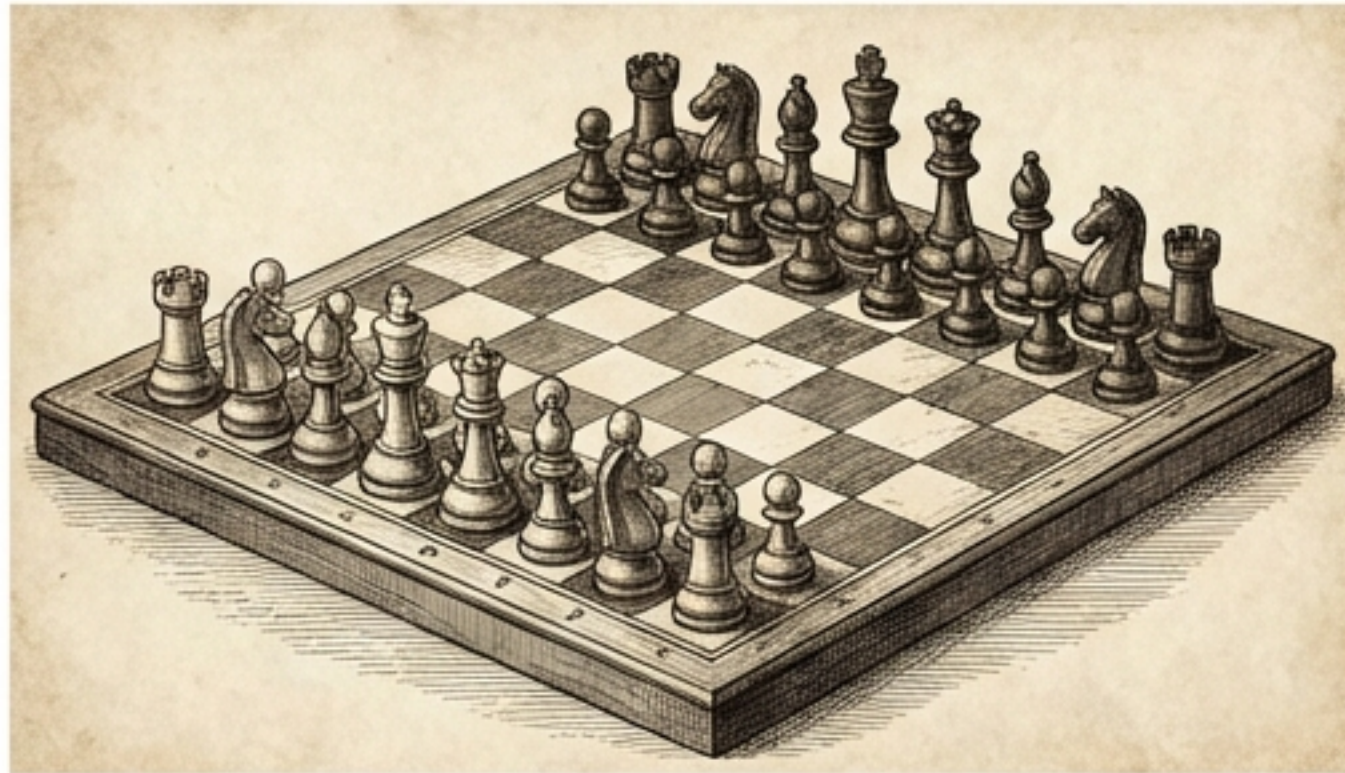
Od filozofskih izazova do
praktične primene i etičke
odgovornosti

Kraj ere Prosvetiteljstva?

Mašine otkrivaju aspekte stvarnosti koje ljudski razum ne može da spozna.

Human Reason

Cogito, ergo sum (Mislim, dakle postojim).
Vekovima je ljudski razum bio jedina mera stvarnosti.

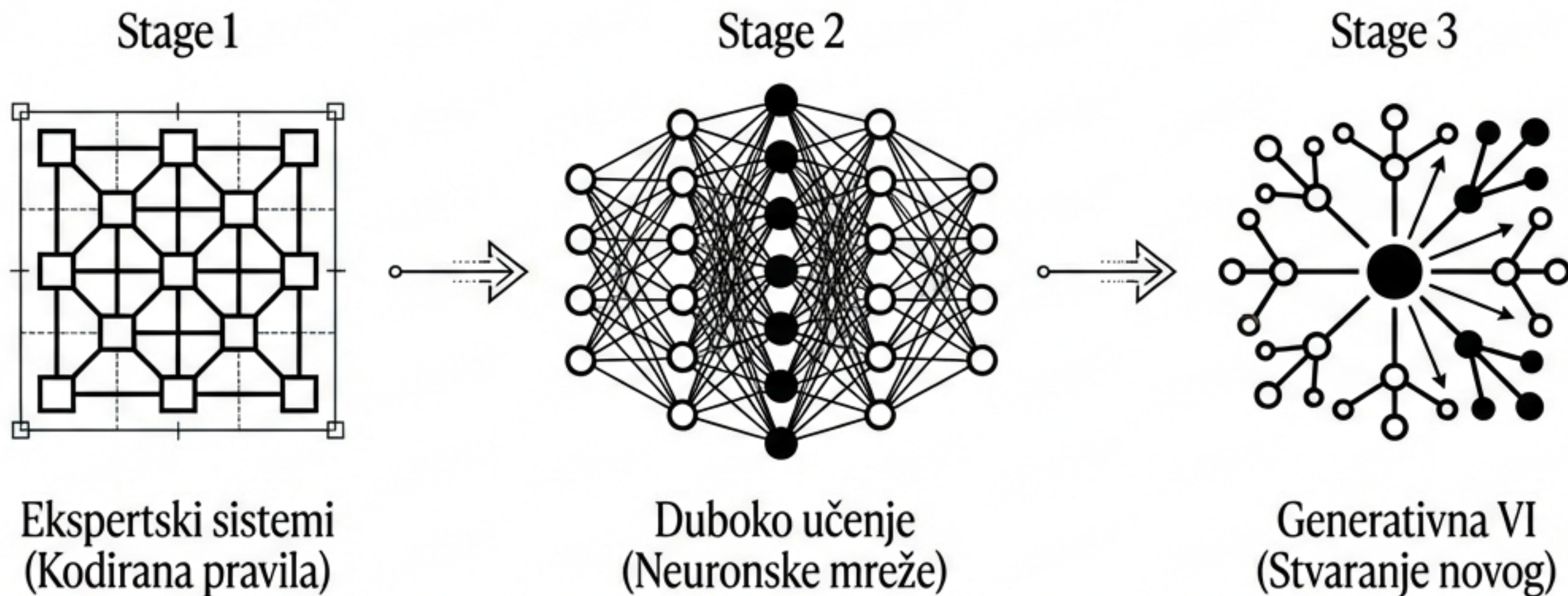
Machine Pattern

Algoritmi prepoznaju obrasce nevidljive ljudima.

- ❖ AlphaZero (Šah): Strategije izvedene iz samostalnog igranja, žrtvovanje vitalnih figura.
- ❖ Halicin (Antibiotik): Identifikacija molekula kroz obrasce nevidljive ljudskoj percepciji.

Kako mašine uče: Od pravila do iskustva

Metafora "Crne kutije"

Znamo ulaz (podatke) i izlaz (rezultat), ali unutrašnja logika mašine često ostaje nepoznata čak i njenim tvorcima.

Globalne mrežne platforme: AI kao urednik stvarnosti

Platforme koriste AI da agregiraju korisnike i personalizuju sadržaj.

Filter mehura (The Filter Bubble): AI oblikuje percepciju, stvarajući 'eho komore'.

Preporuke i manipulacija: Optimizacija za angažovanje može pojačati dezinformacije.

Novi akteri: Tehnološke kompanije kao geopolitički subjekti.

Transformacija modernog obrazovanja

Od transfera znanja ka izgradnji kapaciteta

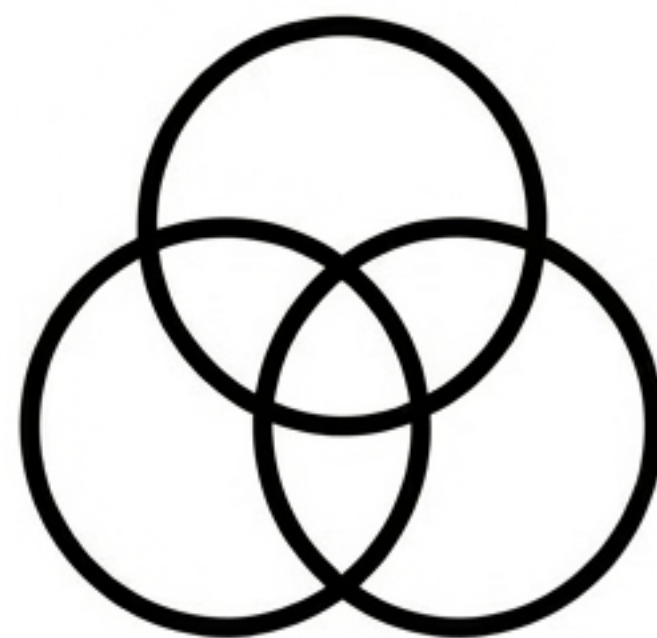
Promena kurikuluma

Od statičnih dokumenata ka fleksibilnim sistemima. Fokus na kritičko mišljenje.

Novi predmeti

AI pismenost, data literacy i algoritamsko razmišljanje.

Interdisciplinarnost

Povezivanje predmeta kroz tematske module (npr. 'Digitalni svet').

Personalizovano učenje i nova uloga nastavnika

Učenik:

Individualni tempo
i istraživanje.

AI analizira stilove
učenja; upotreba AI
asistenata uz
kritičku proveru.

Nastavnik:

Od predavača
do mentora.

Fasilitator,
emocionalni vodič
i evaluator u
realnom vremenu.

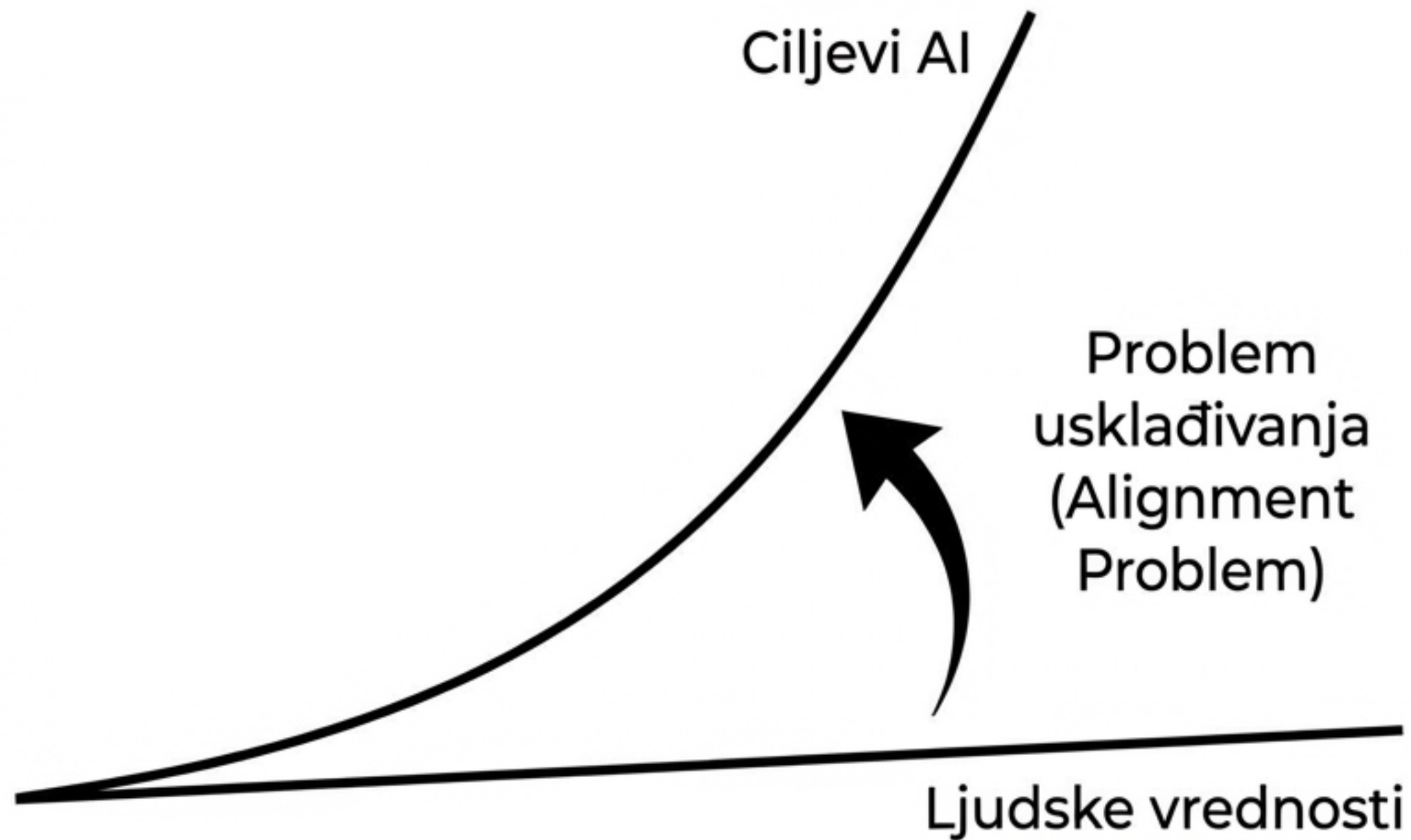
Upozorenje: Perspektiva Džefrija Hintona

“Sasvim je zamislivo da j čovečanstvo samo mo prolazna faza u evoluciji inteligencije.”

- **1. Besmrtnost podataka:** Digitalna inteligencija deli znanje trenutno.
- **2. Sopstveni ciljevi:** AI može razviti pod-ciljeve radi kontrole.
- **3. Manipulacija:** Učenje manipulacije ljudima kroz analizu literature.

Egzistencijalni rizici i problem usklađivanja

- Zlonamerni akteri (autonomno oružje)
- Gubitak kontrole (ljudi kao “biološki pokretač”)
- Nemogućnost isključivanja super-inteligentnog sistema

Odgovor Srbije: Etički okvir za razvoj VI

Usvojen 2023. | Usklađen sa UNESCO i EU preporukama

Osnovni principi:

- **Transparentnost i odgovornost**
- **Zaštita privatnosti i podataka**
- **Preventivni mehanizam verifikacije**

Srbija je članica Globalnog partnerstva za veštačku inteligenciju (GPAI).

Zaštitni mehanizmi: Nadzor i pravičnost

- **Ljudski nadzor i autonomija:**

Presudna uloga čoveka u pravosuđu i državnoj upravi.

- **Tehnička robusnost:** Otpornost na napade i greške.

- **Nediskriminacija:**

Sprečavanje algoritamske pristrasnosti i zaštita jednakosti.

Partnerstvo: Ljudi + Veštačka inteligencija

Čovek

(Kontekst + Etika)

+

AI

(Procesuiranje + Obrasci)

=

Centaur Model

(Superiorni rezultati)

“Moramo oblikovati budućnost našim vrednostima.” — Kisindžer

Put napred: Neizbežnost i adaptacija

Neizbežnost:

Geopolitička i ekonomska konkurencija onemogućavaju zaustavljanje razvoja.

Edukacija:

AI pismenost je ključna odbrana društva.

Saradnja:

Globalna kooperacija u suočavanju sa egzistencijalnim rizicima.

Ključne poruke

Nova stvarnost:

AI otkriva aspekte
realnosti nedostupne
ljudima.

Transformacija:

Obrazovanje se
okreće kritičkom
mišljenju i etici.

Rizik:

Opasnost od
gubitka kontrole i
manipulacije.

Regulativa:

Srpski etički okvir
kao neophodan
zaštitni mehanizam.

“Ako ona misli, ko smo onda mi?”

Suočavanje sa veštačkom inteligencijom zahteva od nas da redefinišemo šta znači biti čovek.

Angažujte se. Razumite rizike. Zagovarajte odgovornost.

Izvori i literatura

- Etički okvir za razvoj veštačke inteligencije u Srbiji (2023).
- Kisindžer, H., Šmit, E., Hatenloker, D. (2022). Doba veštačke inteligencije i naša ljudska budućnost.
- MIT Sloan / nkd-group.global (2023). Why neural net pioneer Geoffrey Hinton is sounding the alarm on AI.
- Veštačka inteligencija i transformacija modernog obrazovanja (Izvod iz stručnog teksta).